

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1940-41

DRAMA

SEDEMDESETLETNICA
F. S. FINŽGARJA

Din 2:50

1881
MAY 11 1881

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1940 41

DRAMA

---

*N*ocoj praznuje svoj sedemdeseti rojstni dan Francišek Saleški Finžgar, pisatelj zgodovinskega romana »Pod svobodnim soncem«, povesti »Dekla Ančka«, »Boji«, »Strici«, ter ljudskih dram »Divji lovec«, »Naša kri«, »Veriga« in »Razvalina življenja«. Polnih petdeset let svojega dolgega življenja je jubilent posvetil literarnemu delu, ki mu je nekoč sam opisal smisel in smoter z besedami: »Med ljudstvom in inteligenco ne sme biti prepada, temveč mora peljati most z ene strani na drugo. Jaz držim ta most, kolikor morem, in mislim, da ga nikakor ne smemo podreti. Največja umetnost je pisati za ljudstvo in inteligenco hkrati.« Temu smotru je podredil svoj življenjski opus, vso svojo stvarniško voljo in mu ostal zvest do kraja, dasi je v svojem knjižnem delovanju, ki obsega pol stoletja, spremljal in preizkušal vse slogovne spremembe, ki jih je preživela slovenska literatura od devetdesetih let do danes. Tako je Finžgarjevo delo pri vsej enotnosti pisateljskega hotenja, hkratu tudi živa kronika stilne zgodovine naše književnosti in živa priča o razvoju našega literarnega okusa.

V duhu svojega literarnega programa, ki ima svoje korenine še globlje v naši preteklosti, v Levstikovi literarni ljudskosti, je ustvaril vrsto del, ki spadajo med naše najtehtnejše umotvore te zvrsti in ki jih predstavljajo trije vrhovi Finžgarjeve tvornosti, ep »Pod svobodnim soncem«, povest »Boji« ter drama »Razvalina življenja«. Po njih ga ne pozna samo vsak slovenski inteligent, marveč ga po-

znajo in ljubijo široke množice naroda, iz katerega in za katerega jih je zasnoval. Z njimi je postal živa last vsega naroda, kar je pomenilo znamenitemu Levstikovemu učencu in odličnemu literarnemu mentorju, Frančišku Levcu, eno izmed najvišjih literarnih vrednot. In tu, v ljudskem pripovedništvu, je bil tudi on samostojen novator. Priboril mu je več moralne svobode ter mu s tem razširil snovne razglede in poglobil v njem resnično podobo slovenskega človeka iz ljudstva.

Toda, ko se nocoj slovensko Narodno gledališče pridružuje društvom in ustanovam, ki proslavljajo visoki Finžgarjev življenjski jubilej, se udeležuje teh svečanosti še iz posebne zavesti in dolžnosti. V vsej dobi priprav in tudi dopsedanega obstoja tega kulturnega zavoda je bil F. S. Finžgar njegov sotrudnik, njegov sograditelj in eden izmed njegovih najuspešnejših domačih dramatikov. Če ga ne moremo imenovati prvega začetnika naše izvirne ljudske igre, pa mu prav gotovo gre naslov najpomembnejšega slovenskega ljudskega dramatika, ki je s svojimi štirimi dramami neprestano poživiljal in bogatil sporede naše Drame in naših mnogoštevnih podeželskih odrov. Noben slovenski dramatik ni bil na teh odrih tolikokrat igran kakor ravno on, s čimer ni samo kot avtor mogočno učinkoval na naše ljudske množice, marveč je vanje zanašal tudi smisel za dramsko umetnost sploh, smisel za odrsko tvornost in smisel za pomembnost dela, ki ga vrši naše osrednje Narodno gledališče. V jasni zavesti o vseh teh zaslugah, ki jih ima F. S. Finžgar kot slovenski pisatelj, kot slovenski dramatik, kot sodelavec in sograditelj kulturnega hrama Talijine umetnosti, mu z ljubeznijo, z globokim spoštovanjem in priznanjem k njegovemu častitljivemu življenjskemu jubileju z najboljšimi željami in voščili za bodočnost čestitata

Uprava Narodnega gledališča
in ravnateljstvo Drame

V Ljubljani dne 8. februarja 1941

F. S. Finžgar

F. S. Finžgar

Finžgar je duhovnik, to se pravi, verski, нравni in življenjski učitelj vernikov, ki so mu bili zaupani. Njegova dolžnost je deliti ljudstvu verski pouk, poleg tega mu bodi v prvi vrsti нравni voditelj in varuh in še — inteligentnejši svetovalec v praktičnih stvareh vsakdanjega življenja. Tega svojega poklica Finžgar ni vršil samo s pastirsko besedo in z duhovniškim dejanjem, marveč tudi kot pisatelj s pisano besedo. Znašel se je v svojem poklicu in njegova miselnost in čustvovanje sta našla svoje pravo torišče. Pisateljstvo in literatura pa sta svet zase. Finžgar se je zgodaj zaljubil v umetnost besede in ji je poslej služil vse življenje. Toda v njegovi naravi ni, da bi moglo dvoje tako mogočnih poklicev živeti v njem drugo poleg drugega. Izbral si je drugo pot in tako je postalo njegovo življenje in delo en sam poizkus in napor, združiti oba duhovna sveta v eno.

Ljudstvo razume samo tistega, ki mu govori ljudsko, čigar govorica izvira iz ljudskega mišljenja in iz ljudske krvi. Ljudstvo je zmerno versko, zmerno pobožno; ima preproste нравne nazore, preprost, nekoliko poenostavljajoč pogled na človeka, ljubi zdravo življenje, in spoštuje preproste, dosegljive, treznemu razumu dostopne ideale. Temu okusu docela ustreza osnovni duh Finžgarjevih spisov, ki se zdi, da izvira iz njegove zdrave, naravne osebnosti in da ga ni šele ustvaril njegov poklic. Kot нравno in tudi drugače poučen pisatelj ne zajema življenjske celote v vsej prepletenosti dobrega in zlega, skoro ne pozna ljudi, ki so dobri in zli hkratu, kakršni smo v resnici vsi, marveč jih navadno vidi samo dobre ali pa samo zle. To kratko označeno dejstvo, ki ima svoje vzroke v njegovem moralnem učiteljstvu, določa njegovi tvornosti neke meje, zato pa ga dela širšim ljudskim plastem sorodnejšega in dostopnejšega. In če pri tem poleg njegovih pisateljskih vrlin upoštevamo še dejstvo, da v svojih spisih večinoma opisuje življenje ljudskih osebnosti, nam bo razumljivo, zakaj je danes najpopularnejši pisatelj.

Svojo dolgo in izpremembe polno pisateljsko pot je pričel Finžgar v devetdesetih letih. V spominu »Biser« datira svojo prvo novelico v leto 1890. Pet let kasneje je zapisal tedanji kritik »Ljubljanskega

Zvona« o njem te-le kritične besede: »Pièce de résistance« tega petega zvezka (Pomladnih glasov) je brez ugovora »Gospod Lovro«, spisal Fr. S. Finžgar«. Doba početkov je odločilna skoraj za vsakega pisatelja. Devetdeseta leta pomenijo v naši literaturi dobo literarnih bojev, bojov raznih literarnih okusov, dobo prevračajočega se okusa in dobo iskanja. Devetdeseta leta spadajo med najnemirnejše čase v našem slovstvu in so leta, ki doraščajočemu rodu niso mogla nuditi trdne smeri in stalnega ter zanesljivega okusa. To je odločilo tudi Finžgarjevo pisateljsko pot. Finžgar ni med pisatelji, ki ustvarjajo dobe ali ki sami ustvarjajo svoj izraz. Njegova narava, čustvenost in miselnost potrebujejo trdnih tal. In baš teh mu devetdeseta leta niso mogla dati. Zato je njegova pisateljska pot nestalna in odvisna.

Pričel je svoje delo kot poet in je poleg nabožnih pesmi pisal zlasti daljše epske pesmiče, ki so bile v pričetku devetdesetih let moda. Nato je krenil za zmagujočim naturalizmom. Koncem devetdesetih let pa je nastopil Cankar s svojo meditativno lirično črtico. Finžgar je ubral tudi to smer, hkratu pa se je poizkusil v ljudski igri, ki jo je tedaj uvajal Govekar. Ali vsi ti poizkusi niso prišli do pomembnejših uspehov. Prav tako tudi ne poizkus obširnega socialnega romana. Nikjer ni bil Finžgarju predmet resnično pri srcu in po močeh. Našel ga je šele v svojem največjem tekstu, v zgodovinskem romanu »Pod svobodnim solncem« (1906-7). Ob tej snovi, ki je dramila njegovo rodoljubje in navdušenje za junaška dejanja, ki menda mogočno živi v vsakem preprostem in zdravem človeku, se je Finžgar lahko raznyel in razmahnil. Ustvaril je ep, ki bo še dolgo zdrava, sveža in sočna hrana slovenski mladini in vsem, ki iščejo v knjigi velikih dogodkov in junaštev. Po tem delu se zdi njegova produktivnost za nekaj let izčrpana, ne docela kajpada. Zakaj prav v teh letih je napisal poleg drugega svojo najboljšo kratko zgodbo »Na petelina« (1910), v kateri je vnovič dokazal intimno poznanje in globok čut za naravo in njeno čudovito, toda skrito življenje. Tik pred svetovno vojno je za dolgo dobo našel svojo obliko in svojo snov. Ustabil se je v kmetiški povesti, v kateri je poslej dosegal najpomembnejše uspehe. Žalost in moralni propad vojnega časa sta prebudila njegovo rodoljubje in vso njegovo moralno res-

nobo. Ta čustva so našla izraz v njegovem najzrelejšem delu, v »Bojih« (1915—6). Naša knjiga ne premore mnogo spisov, ki bi bili zasnovani na tako globoko iskrenem, širokem ljudskem moralnem nazoru, kakor so »Boji«. Ta knjiga je Finžgarjev pisateljski višek. V nji je dosegel smoter svojega življenjskega napora: združil je svoje duhovništvo in svoje pisateljstvo v umotvor, ki je lep in plemenit, posveten in človeški po svojem življenju ter globoko pobožen po svojem duhu.

Po »Bojih« je snoval dalje. Napisal je dve drami, celo vrsto krajših povesti, bil dolga leta urednik Mohorjeve družbe in njene družinske revije »Mladike«. Njegovo literarno delo je obsežno. Njegova najdragocenejša lastnost pa je zavedna zvestoba lastni naravi, ki ga je pri vsej oblikovni nestalnosti vodila samo v eno smer, ki dela vse njegovo delo navzlic slogovnim izpremembam enotno in ki mu je vtisnila pečat njegove krepke, preproste, zdrave in v najboljšem pomenu te besede — ljudske osebnosti.

F. S. Finžgar: Razvalina življenja

F. S. Finžgar je pisatelj in duhovnik. Duhovnik je verski in nraveni učitelj in voditelj. V tem pisatelju je duhovniški poklic trajno prisoten, zato je pisatelj Finžgar moralni vzgojitelj, v drami ne manj kot v povesti. Njegove povesti in drame so zamišljene tako, da zgodba razodeva in poudarja neko moralno spoznanje, ki ga bralstvu ali poslušalstvu, kateremu govori, manjka. Življenje mu ni neskončno zanimiva igra med zvoki in posledicami brez ozira na njih vrednost ali nevednost, marveč jasna in pregledna veriga dogodkov, ki dokazujejo moralne zakone. Kot vzgojitelj in duhovnik-spovednik tudi dobro pozna napake svojega ljudstva in jih v tem pisateljskem načinu razkriva, hoteč jih pregnati s strahom pred njihovi posledicami, ki jih kažejo zgledi v njegovih zgodbah.

V svoji dramatiki je Finžgar doslej napovedal boj dvema naglavnima grehotama, ki jima je podvržen naš kmečki človek. V »Verigi« je pokazal nesrečne učinke prepirljivosti in pravdarstva, v »Razvalini življenja« pa je načel še težjo in usodnejšo stvar v ljud-

skem življenju, namreč špekulantstvo pri sklepanju zakonov, se pravi, trdi materializem pri najboljčutljivejši in najusodnejši stvari, zakaj ta stvar je temelj osebne sreče, temelj rodbine, družbe in bodočih pokolenj.

Izmed teh dveh njegovih odrskih del je gotovo »Razvalina življenja« tehtnejša, in to ne samo po svoji moralni snovi, temveč tudi po zaokroženosti in dramatski strnjenosti. V jubilejnem članku o Finžgarju pravi Fr. Koblar o nji takole: »V »Razvalini življenja« je pokazal, kako se ljudske pregrehe zarode in kako strasti človeka zapeljujejo, da se ,pači obraz njegovi duši in jo preslepe, da tava in išče v temi, kar ji je v pogubo, ne vidi pa velikih, rešnih ciljev, do katerih vodi pot ljubezni«. S temi zgodbami v obliki drame je pripravil kmečkemu racionalizmu popoln poraz. Materialističnemu racionalizmu je vse samo ,denar in dota, lepo telesce, pa lepe oblekce in ime« — vse to pa se razvali in se samo pokoplje. Te fabule niso slučajne zgodbe, to so usodne vzročnosti, ki jih skriva življenje samo.«

Osrednja misel v »Razvalini življenja« je, kakor je razvidno iz dosedanjega, svarilo pred materialističnim gledanjem na ljubezen in zakon. V Finžgarjevem imenu spregovori v četrtem prizoru drugega dejanja o tem njegova Tona, ki pravi v svojem nekoliko krepkem jeziku naslednje: »Vsaki ženski pove srce, kam spada. Samo, da nekatera sama prevpije srce, nekateri pa ga prekričijo drugi. In tako jih na prste sešteješ zakone, ki jih je sklenil Bog. Večino zakonov pa naredi denar in grunti in imenitnost. Tedaj pa je hudič pri hiši.« In v svarilo pred takim gledanjem in ravnanjem je zasnovana vsa zgodba te igre, ki pokaže, v kakšen pekel in grozo privede zakonska skupnost dveh ljudi, ki ju ne veže srce.

Toda Finžgar se ni zadovoljil samo s tem naukom. Opozoril je mimogrede še na dve težki pregrehi v življenju kmečkega ljudstva, na oderušvo in pijanstvo. Osrednja gonilna oseba te njegove igre prisili svojo hčer v nesrečni zakon iz grabežljivosti in gruntarske požrešnosti. Ta njegova strast prav za prav sproži dramo, v kateri njo samo doleti kazen, zakaj nesrečni zakon neogibno pripravlja tudi gospodarski propad. Iz grabežljivosti pa izvira tudi še druga grehota in nesreča, ki se obrne zoper početnika samega, to je pi-

janstvo, ki ga ta grabež s svojo žganjarno širi med svojimi sovaščani. Njemu samemu je ta strast tuja, zakaj v človeški duši ni prostora za dve gospodovalni strasti; pač pa nesreča v zakonu pritira njegovo hčer do pijače in v tej se njegovo pogubno početje obrne zoper njega samega, kakor izpove njegova hči z nekoliko prezavednimi besedami: »Oče naj bi bil žganjarno zaprl ali jo pa zažgal, bi bilo bolj pametno, kot vsa njegova modrost in vsi nauki. In meni bi ne bilo potem treba takihle bogatih zakonov. Sicer pa, če je že vso okolico zastrupil z žganjem, naj bo zastrupljena še hči.«

Ravno primera teh dveh strasti ali grehov v »Razvalini življenja« in njunih usod sta posebno tipična za Finžgarjev pisateljski način. Njegova oblikovalna volja je preprosto in nekoliko negibno uprta v en sam smoter, v vzgojo in pouk. Ta volja ga spremlja stalno in ga ne zapusti nikoli. Nikoli ga lepota življenjskih prizorov ne zmede, da bi se spozabil in se zatopil vanje kot umetniški raziskovalec. Prav tako ga življenje nikoli ne pretrese do takih meja, da bi brezobzirno razplastil svoje lastno srce in da bi se izpovedal z veliko umetniško odkritostjo do samega sebe. Finžgar je zmeraj miselno zbran in zaprt in učeniška volja strogo vodi njegovo oko samo do stvari in pojavov, ki so v njeno korist. Stvarniške izpozabe mu ne dovoljuje.

V dramatičnem pogledu je »Razvalina življenja« izrazita odrska povest, v kateri si dogodki slede bolj z usodno nujnostjo, ki jim jo predpisuje temeljna moralna misel, kot pa da bi nastajali iz napetosti med značaji. Dramatski konflikt v nji lahko opišemo kot boj med neodjenljivo naravo človeškega srca in neprirodnim hotenjem, a ta konflikt je pri Finžgarju samo nakazan, zabrisan je z zastranitvami in je premalo zavedno izveden. Osebe v tem delu so živo in jasno opisane, dogodki teko naravno in napeto. Dialog je smotreten, krepak, lapidaren in odmerjeno potresen z lepimi ljudskimi izrazi in rekli. S temi svojimi lastnostmi spada Finžgarjevo delo med naše najboljše ljudske igre.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župancič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Josip Vidmar. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

V počastitev Fr. S. Finžgarja ob sedemdesetletnici
 Pozdrav v imenu PEN-kluba in Društva slovenskih književnikov govori Oton Župančič

Razvalina življenja

LJUDSKA DRAMA V TREH AKTih.

— SPISAL F. S. FINŽGAR.

REŽISER: MILAN SKRBINŠEK.

Urh Kante, žganjarnar . . . . . Cesar
 Lenčka, njegova hči . . . . . M. Danilova
 Tona, njegova rejenka . . . . . Gabrijelčičeva
 Martin, kmet, sosed . . . . . Sever
 Ferjan, kmet, sosed . . . . . Presetnik
 Sirk, kmet . . . . . Kaukler
 Mica Slana, potovka . . . . . Rakarjeva

Kraj: na dedščini v bližini Ljubljane.
 Kotel za kuhanje žganja postavjen v kuhinji "Kotlarka", Tyrševa 35.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob pol 20.

Konec ob pol 23.

Parter:	Sedeži I. vrste . . .	Din 20.—
	" II.-III. vrste . . .	" 18.—
	" IV.-VI. " . . .	" 16.—
	" VII.-IX. " . . .	" 16.—
	" X.-XI. " . . .	" 14.—
	" XII.-XIII. " . . .	" 12.—

Lože v parterju . . .	Din 70.—
" v galeriji . . .	" 70.—
" balkonske . . .	" 50.—
Dodatni ložni sedeži . . .	" 15.—
Parterju . . .	" 15.—
Galerijsko . . .	" 10.—

Balkon: Sedeži I. vrste . . .	Din 14.—
" II. " . . .	" 2.—
Galerija: Sedeži I. vrste . . .	" 10.—
" II. " . . .	" 8.—
" III. " . . .	" 8.—
Galerijsko stojišče . . .	" 2.—
Dijaško " . . .	" 4.—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opremljeni kavarni od pol 11. do pol 13. in od 15. do 17. ure. Telef. 4611.
 Predpisana tiskovinska agencija: Slovenski knjižniški sklad je vračunana v cenah.

© 1934 by the American Chemical Society

Published by the American Chemical Society

Journal of Polymer Science

Volume 10, Part 1, 1953

1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

DEPARTMENT OF POLYMER SCIENCE

101	101
102	102
103	103
104	104
105	105
106	106
107	107
108	108
109	109
110	110
111	111
112	112
113	113
114	114
115	115
116	116
117	117
118	118
119	119
120	120
121	121
122	122
123	123
124	124
125	125
126	126
127	127
128	128
129	129
130	130
131	131
132	132
133	133
134	134
135	135
136	136
137	137
138	138
139	139
140	140
141	141
142	142
143	143
144	144
145	145
146	146
147	147
148	148
149	149
150	150